

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. marca 2019^{* i}

Obsah

Právny rámec	3
Právo Únie	3
Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95	3
Nariadenie (ES) č. 659/1999	4
Nariadenie č. 794/2004	4
Nariadenie (ES) č. 1083/2006	5
Nariadenie č. 800/2008	5
Usmernenia	7
Estónske právo	7
Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky	8
O prejudiciálnych otázkach	12
O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania	12
O veci samej	13
O prvej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa stimulačného účinku pomoci	13
O druhej prejudiciálnej otázke a o druhej časti štvrtej prejudiciálnej otázky týkajúcej sa povinnosti vymáhania protiprávnej pomoci	16
O tretej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa zásady ochrany legitímnej dôvery	18
O prvej časti štvrtej prejudiciálnej otázky týkajúcej sa premlčacej doby uplatniteľnej na vymáhanie protiprávnej pomoci	19

* Jazyk konania: estónčina.

O piatej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa povinnosti vymáhania úrokov.....	22
O trovách	24

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Štátna pomoc – Nariadenie (ES) č. 800/2008 (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) – Článok 8 ods. 2 – Pomoc so stimulačným účinkom – Pojem , začatie práce na projekte‘ – Právomoci vnútroštátnych orgánov – Protiprávna pomoc – Neexistencia rozhodnutia Európskej komisie alebo vnútroštátneho súdu – Povinnosť vnútroštátnych orgánov vymáhať z vlastnej iniciatívy protiprávnu pomoc – Právny základ – Článok 108 ods. 3 ZFEÚ – Všeobecná zásada práva Únie ochrany legitímnej dôvery – Rozhodnutie príslušného vnútroštátneho orgánu, ktorým sa poskytuje pomoc podľa nariadenia č. 800/2008 – Vedomosť o okolnostiach vylučujúcich oprávnenosť žiadosti o pomoc – Vznik legitímnej dôvery – Neexistencia – Premlčanie – Pomoci spolufinancované zo štrukturálneho fondu – Uplatniteľná právna úprava – Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95 – Vnútroštátna právna úprava – Úroky – Povinnosť požadovať úroky – Právny základ – Článok 108 ods. 3 ZFEÚ – Uplatniteľná právna úprava – Vnútroštátna právna úprava – Zásada efektivity“

Vo veci C-349/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tallinna Ringkonnakohus (Odvolací súd Tallinn, Estónsko) z 18. mája 2017 a doručený Súdnemu dvoru 13. júna 2017, ktorý súvisí s konaním:

Eesti Pagar AS

proti

Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus,

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, predsedovia komôr A. Arabadžiev (spravodajca), M. Vilaras, E. Regan a C. Toader, sudcovia E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, D. Šváby a C. G. Fernlund,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: R. Șereș, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. júna 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Eesti Pagar AS, v zastúpení: R. Paatsi a T. Biesinger, vandeadvokaadid,
- Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus, v zastúpení: K. Jakobson-Lott,
- estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,

- grécka vláda, v zastúpení: M. Tassopoulou, D. Tsagkaraki, E. Tsaousi a A. Dimitrakopoulou, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: T. Maxian Rusche, B. Stromsky, K. Blanck-Putz a K. Toomus, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci L. Naaber-Kivisoo, vandeadvokaat,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. septembra 2018, vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 8 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov [107 a 108 ZFEÚ] (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) (Ú. v. EÚ L 214, 2008, s. 3), výkladu povinnosti vnútroštátnych orgánov vymáhať z vlastnej iniciatívy protiprávnu pomoc, všeobecnej zásady práva Únie ochrany legitímnej dôvery v oblasti vymáhania protiprávnej pomoci, premlčacej doby uplatniteľnej na vymáhanie protiprávnej pomoci vnútroštátnymi orgánmi a napokon povinnosti členských štátov požadovať spolu s takýmto vymáhaním úroky.
- 2 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Eesti Pagar AS na jednej strane a Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus (Nadácia pre rozvoj podnikania, Estónsko, ďalej len „EAS“) a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (Ministerstvo hospodárskych vecí a komunikácií, Estónsko, ďalej len „ministerstvo“) na druhej strane vo veci zákonnosti rozhodnutia EAS, potvrdeného ministerstvom, rozhodujúceho o opravnom prostriedku podanom na vyššiu inštanciu, ktorým bolo nariadené vymáhanie sumy 526 300 eur spolu s úrokmi od spoločnosti Eesti Pagar z dôvodu pomoci, ktorú jej predtým vyplatila EAS.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95

- 3 Článok 1 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 1995, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340) stanovuje:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania [nezrovnalostí – *neoficiálny preklad*] s ohľadom na právo spoločenstva.

2. „Nezrovnalosť“ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdavkovou položkou.“

- 4 Článok 3 ods. 1 prvý a tretí pododsek tohto nariadenia stanovuje:

„Premlčacia doba konania je štyri roky od času spáchania nezrovnalosti uvedenej v článku 1 ods. 1 Odvetvové predpisy môžu stanoviť kratšie obdobie, ktoré však nesmie byť kratšie ako tri roky.

...

Premlčacia doba sa prerušuje pri akejkoľvek akte príslušného orgánu, o ktorom je daná osoba upovedomená a týka sa vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou. Premlčacia doba začína plynúť znova po každom akte prerušenia.“

5 Podľa článku 4 ods. 1 a 2 uvedeného nariadenia:

„1. Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme:

– povinnosťou... vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy,

...

2. Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na zrušenie poskytnutej výhody chody [výhody zvýšenej – *neoficiálny preklad*], ak je tak ustanovené, na úrok [o úrok – *neoficiálny preklad*] určený na základe paušálnej sadzby.“

6 Článok 5 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2988/95 stanovuje:

„Úmyselná nezrovnalosť alebo nezrovnalosť spôsobená nedbanlivosťou môžu mať za následok tieto správne sankcie:

...

b) zaplatenie sumy väčšej ako sú sumy neprávom získané alebo neuhradené a prípadne úroky;...”

Nariadenie (ES) č. 659/1999

7 Článok 14 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [108 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 83, 1999, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339) stanovuje:

„Pomoc, ktorá sa má vymáhať podľa rozhodnutia o vymáhaní, bude zahŕňať úrok s príslušnou sadzbou stanovenou Komisiou. Úrok bude splatný od dátumu, kedy protiprávna pomoc bola k dispozícii príjemcovi, do dátumu jej vymáhania.“

8 Článok 15 ods. 1 tohto nariadenia uvádza:

„Právomoci Komisie vymáhať pomoc budú predmetom vymedzeného obdobia desiatich rokov.“

Nariadenie č. 794/2004

9 Článok 9 nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 659/1999 (Ú. v. ES L 140, 2004, s. 1; Mim. vyd. 08/004, s. 3), zmeneného nariadením Komisie (ES) č. 271/2008 z 30. januára 2008 (Ú. v. EÚ L 82, 2008, s. 1) (ďalej len „nariadenie č. 794/2004“):

„1. Pokiaľ nie je osobitným rozhodnutím stanovené inak, úroková sadzba, ktorá má byť použitá pre vymáhanie štátnej pomoci poskytnutej v rozpore s článkom [108] ods. 3 [ZFEÚ], je ročná percentuálna sadzba, ktorú Komisia stanoví vopred pre každý kalendárny rok.

2. Úroková sadzba sa vypočíta pripočítaním 100 základných bodov k ročnej sadzbe na peňažnom trhu. Ak táto sadzba nie je k dispozícii, použije sa trojmesačná sadzba na peňažnom trhu alebo v prípade, že neexistuje, uplatní sa výnos zo štátnych dlhopisov.

3. V prípade, že nie sú k dispozícii spoľahlivé údaje o peňažnom trhu alebo výnosoch zo štátnych dlhopisov či rovnocenné údaje, alebo v prípade mimoriadnych okolností, môže Komisia v úzkej spolupráci s príslušným(-i) členským(-i) štátom(-mi) stanoviť úrokovú sadzbu pre vymáhanie štátnej pomoci na základe inej metódy a na základe informácií, ktoré má k dispozícii.

4. Sadzba na vymáhanie vrátenia štátnej pomoci sa bude revidovať raz ročne. Základná sadzba sa vypočíta na základe ročnej sadzby na peňažnom trhu zaznamenatej v septembri, októbri a novembri príslušného roku. Takto vypočítaná sadzba sa bude uplatňovať počas nasledujúceho roku.

5. Aby boli zohľadnené významné a náhle zmeny, aktualizácia sa uskutoční vždy, keď sa priemerná sadzba vypočítaná za tri predchádzajúce mesiace odchyľ od platnej sadzby o viac ako 15 %. Nová sadzba sa bude uplatňovať od prvého dňa druhého mesiaca nasledujúceho po mesiacoch použitých pri výpočte.“

10 Článok 11 nariadenia č. 794/2004 spresňuje:

„1. Úrokovou sadzbou, ktorá má byť použitá, bude sadzba, ktorá platila v deň prvého poskytnutia neoprávnenej pomoci príjemcovi.

2. Úroková sadzba bude používaná na zostavenom základe [Úroky budú kapitalizované – *neoficiálny preklad*] (ods. 1) až do dňa vrátenia pomoci. Úroky, ktoré vznikli v predchádzajúcom roku, budú úročené v každom nasledujúcom roku.

3. Úroková sadzba uvedená v prvom odseku sa bude uplatňovať počas celého obdobia až do dňa vrátenia pomoci. Ak však medzi dňom, kedy bola neoprávnená pomoc prvýkrát poskytnutá príjemcovi a dňom vrátenia pomoci uplynul viac ako rok, úroková sadzba sa prepočíta pre každý rok na základe sadzby platnej v čase prepočtu.“

Nariadenie (ES) č. 1083/2006

11 Článok 101 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (Ú. v. EÚ L 210, 2006, s. 25), stanovuje:

„Finančnú opravu vykoná Komisia bez toho, aby bola dotknutá povinnosť členského štátu usilovať sa o vrátenie podľa článku 98 ods. 2 tohto nariadenia a vymáhať štátnu pomoc poskytnutú podľa článku [107 ZFEÚ] a podľa článku 14 [nariadenia č. 659/1999].“

Nariadenie č. 800/2008

12 Odôvodnenia 1, 2, 5, 28 a 29 nariadenia č. 800/2008 stanovujú:

„(1) Na základe nariadenia [Rady] (ES) č. 994/98 [zo 7. mája 1998 o uplatňovaní článkov (107 a 108 ZFEÚ) na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci (Ú. v. ES L 142, 1998, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 312)] je Komisia oprávnená vyhlásiť v súlade s článkom [107 ZFEÚ], že za určitých podmienok pomoc pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“), pomoc na výskum a vývoj, pomoc na ochranu životného prostredia, pomoc na podporu zamestnanosti, pomoc na podporu vzdelávania a pomoc, ktorá je v súlade s mapou schválenou Komisiou pre každý členský štát na poskytnutie regionálnej pomoci, je zlučiteľná so spoločným trhom a nepodlieha notifikačnej povinnosti podľa článku [108] ods. 3 [ZFEÚ].

(2) Komisia uplatnila články [107] a [108 ZFEÚ] pri mnohých rozhodnutiach a nadobudla dostatočné skúsenosti na stanovenie všeobecných kritérií zlučiteľnosti, pokiaľ ide o pomoc pre MSP vo forme investičnej pomoci v podporovaných oblastiach a mimo nich, vo forme schém rizikového kapitálu a v oblasti výskumu, vývoja a inovácií,...

...

(5) Toto nariadenie by malo oslobodiť od notifikačnej povinnosti každú pomoc, ktorá spĺňa všetky príslušné podmienky tohto nariadenia, a každú schému pomoci za predpokladu, že každá individuálna pomoc, ktorá by mohla byť poskytnutá podľa tejto schémy, spĺňa všetky príslušné podmienky tohto nariadenia. ...

...

(28) Aby bolo zaručené, že pomoc je potrebná a pôsobí stimulujúco na rozvoj ďalších činností alebo projektov, nemalo by sa toto nariadenie uplatňovať na pomoc určenú na činnosti, do ktorých by sa príjemca zapojil v rámci trhových podmienok aj bez pomoci. V prípade akejkoľvek pomoci pre určitý MSP podľa tohto nariadenia by sa prítomnosť takéhoto stimulujúceho prvku mala pokladať za preukázanú, ak MSP predloží žiadosť členskému štátu ešte pred začatím aktivít týkajúcich sa implementácie podporovaného projektu alebo činností. ...

(29) V prípade akejkoľvek pomoci patriacej do pôsobnosti tohto nariadenia a poskytnutej príjemcovi, ktorým je veľký podnik, členský štát by mal, okrem podmienok uplatňovaných na MSP, zabezpečiť aj to, aby príjemca v internom dokumente analyzoval životaschopnosť podporovaného projektu alebo činnosti s pomocou a bez pomoci. ...“

13 Podľa článku 3 nariadenia č. 800/2008:

„1. Schémy pomoci, ktoré spĺňajú všetky podmienky kapitoly I tohto nariadenia, ako aj príslušných ustanovení kapitoly II tohto nariadenia, sú zlučiteľné so spoločným trhom v zmysle článku [107] ods. 3 [ZFEÚ] a sú oslobodené od notifikačnej povinnosti podľa článku [108] ods. 3 [ZFEÚ] za predpokladu, že akákoľvek individuálna pomoc poskytovaná v rámci takejto schémy spĺňa všetky podmienky tohto nariadenia a v schéme sa uvádza výslovný odkaz na toto nariadenie s uvedením jeho názvu a odkazu na jeho uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

2. Individuálna pomoc poskytovaná v rámci schémy uvedenej v odseku 1 je zlučiteľná so spoločným trhom v zmysle článku [107] ods. 3 [ZFEÚ] a je oslobodená od notifikačnej povinnosti podľa článku [108] ods. 3 [ZFEÚ] za predpokladu, že daná pomoc spĺňa všetky podmienky kapitoly I tohto nariadenia, ako aj príslušných ustanovení kapitoly II tohto nariadenia a že v opatrení individuálnej pomoci sa uvádza výslovný odkaz na príslušné ustanovenia tohto nariadenia s citáciou príslušných ustanovení, názvu tohto nariadenia a odkazu na jeho uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

3. Pomoc *ad hoc*, ktorá spĺňa všetky podmienky uvedené v kapitole I tohto nariadenia, ako aj v príslušných ustanoveniach kapitoly II tohto nariadenia, je zlučiteľná so spoločným trhom v zmysle článku [107] ods. 3 [ZFEÚ] a je oslobodená od notifikačnej povinnosti podľa článku [108] ods. 3 [ZFEÚ] za predpokladu, že v pomoci sa uvádza výslovný odkaz na príslušné ustanovenia tohto nariadenia s citáciou príslušných ustanovení, názvu tohto nariadenia a odkazu na jeho uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.“

14 Článok 8 ods. 1 až 3 a 6 tohto nariadenia uvádza:

„1. Týmto nariadením sa od notifikačnej povinnosti oslobodzuje iba taká pomoc, ktorá má stimulačný účinok.

2. Pomoc poskytnutá MSP, na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie, sa považuje za pomoc, ktorá má stimulačný účinok, ak príjemca predložil žiadosť o pomoc príslušnému členskému štátu pred začatím práce na projekte alebo pred začatím činnosti.

3. Pomoc poskytnutá veľkým podnikom, na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie, sa považuje za pomoc, ktorá má stimulačný účinok, ak okrem splnenia podmienky stanovenej v odseku 2 členský štát overil pred poskytnutím príslušnej individuálnej pomoci, že dokumentácia, ktorú pripravil príjemca, stanovuje jedno alebo viacero z týchto kritérií:

...

6. Ak nie sú splnené podmienky stanovené v odsekoch 2 a 3, celé opatrenie pomoci nie je od notifikačnej povinnosti na základe tohto nariadenia oslobodené.“

Usmernenia

- 15 Bod 38 usmernení pre národnú regionálnu pomoc na roky 2007 – 2013 (2006/C 54/08) (Ú. v. EÚ C 54, 2006, s. 13, ďalej len „usmernenia“) uvádza:

„Je dôležité zabezpečiť, aby regionálna pomoc mala skutočný stimulujúci účinok pre investície, ktoré by sa inak v podporovaných oblastiach neuskutočnili. Pomoc môže byť preto poskytnutá v rámci schém pomoci len vtedy, ak príjemca predložil žiadosť o poskytnutie pomoci a orgán zodpovedný za vykonávanie schémy následne písomne potvrdil skutočnosť⁽³⁹⁾, že daný projekt v zásade spĺňa podmienky oprávnenosti ustanovené v programe, s tým, že táto otázka bude ďalej detailne preskúmaná, a táto žiadosť je podaná a potvrdenie vydané pred začatím prác na projekte⁽⁴⁰⁾. Výslovný odkaz na obidve podmienky musí byť zahrnutý aj vo všetkých schémach pomoci⁽⁴¹⁾. V prípade ad hoc pomoci, príslušný orgán musí pred začatím prác na projekte vydať vyhlásenie o úmysle poskytnúť pomoc, podmienené schválením opatrenia zo strany Komisie. Ak práca na projekte začne pred splnením podmienok ustanovených v tomto odseku, na pomoc nebude oprávnený celý projekt.“

- 16 Poznámka pod čiarou č. 40 (č. 39 vo verzii estónskeho jazyka) týchto usmernení spresňuje:

„Začatie práce‘ znamená začatie stavebných prác alebo prvý záväzok firmy na objednávku zariadenia, okrem predbežnej realizačnej štúdie.“

Estónske právo

- 17 § 26 Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seadus (zákon o štrukturálnej pomoci na roky 2007 – 2013) zo 7. decembra 2006 (RT I 2006, 59, 440) v znení účinnom od 1. januára 2012 do 30. júna 2014 (ďalej len „STS“), nazvaný „Vymáhanie pomoci“, vo svojich odsekoch 5 a 6 uvádza:

„5. Rozhodnutie o vymáhaní môže byť prijaté najneskôr 31. decembra 2025. V prípade uvedenom v článku 88 [nariadenia č. 1083/2006] je možné prijať rozhodnutie o vymáhaní pomoci až do uplynutia obdobia stanoveného vládou na uchovávanie dokumentov.

6. Vláda stanovuje podmienky a postup vymáhania a vrátenia pomoci.“

- 18 § 28 STS, nazvaný „Úroky a úroky z omeškania“, vo svojich odsekoch 1 až 3 stanovuje:

„1. Úroky sa uplatňujú na zostatkové sumy vymáhanej pomoci na základe § 26 ods. 1 a 2 tohto zákona. Úroková sadzba uplatniteľná na zostatkové sumy vymáhanej pomoci je Euribor 6 mesiacov + 5 % p. a. Pri výpočte úrokov sa predpokladá, že rok má 360 dní.

1¹. Úroky sa nevymáhajú vtedy, ak došlo k vráteniu nadobudnutých výnosov a ak príjemca pomoci splnil informačné povinnosti, ktoré mu boli uložené v súvislosti s výnosmi dosiahnutými projektom, v súlade s postupmi stanovenými v § 21 ods. 2 tohto zákona.

2. Úroky sa počítajú od dátumu nadobudnutia účinnosti rozhodnutia o vymáhaní na základe úrokovej sadzby platnej v posledný pracovný deň mesiaca predchádzajúceho kalendárnemu mesiacu, v priebehu ktorého bolo prijaté uvedené rozhodnutie. Ak bol pri podaní žiadosti o pomoc alebo pri použití pomoci spáchaný trestný čin, úroky sa počítajú odo dňa, keď bola pomoc vyplatená, na základe úrokovej sadzby platnej k tomuto dňu.

3. Úroky plynú až do dňa vrátenia pomoci, najneskôr však do dňa splatnosti nároku na vrátenie pomoci, a v prípade odkladu splatnosti až do konečnej splatnosti nároku. ...“

- 19 Podľa § 11 ods. 1 Vabariigi Valitsuse määrus nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“ (vyhláška vlády č. 278 o podmienkach a postupe vymáhania a vrátenia pomoci, ako aj o poskytovaní informácií týkajúcich sa nezrovnalostí spáchaných pri udeľovaní a použití pomoci) z 22. decembra 2006 (RT I 2006, 61, 463), prijatá predovšetkým na základe § 26 ods. 6 STS:

„Rozhodnutie o vymáhaní pomoci sa prijme na základe voľnej úvahy v lehote 45 kalendárnych dní, alebo pokiaľ suma na vymáhanie prevyšuje 127 823 eur, 90 kalendárnych dní počnúc dňom, keď sa stali známymi dôvody vymáhania pomoci. V odôvodnených prípadoch možno túto lehotu na vydanie rozhodnutia primerane predĺžiť.“

- 20 § 1 Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 44 „Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetamise tingimused ja kord“ [vyhláška ministra hospodárskych vecí a komunikácií č. 44 o podmienkach a postupe podpory investícií do technológií priemyselných podnikov] zo 4. júna 2008 (RTL 2008, 48, 658), nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, najmä uvádza:

„1. Podmienky a postup podpory investícií do technológií priemyselných podnikov... sa stanovujú na účely dosiahnutia cieľov ‚schopnosti inovácie a rastu podnikov‘ prioritnej osi operačného programu ‚zlepšenie podnikateľského prostredia‘.

2. [V rámci tejto] podpory možno udeliť: (1) regionálnu pomoc poskytovanú v súlade s ustanoveniami [nariadenia č. 800/2008] a podliehajúcu ustanoveniam toho istého nariadenia a § 34² konkurentsiseadus (zákon o hospodárskej súťaži);...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 21 Dňa 28. augusta 2008 uzatvorila Eesti Pagar zmluvu, na základe ktorej sa spoločnosti Kauko-Telko OY zaviazala nadobudnúť linku na výrobu tvarovaného a hriankového chleba za cenu 2 770 000 eur. V súlade s jej ustanoveniami táto zmluva nadobudla účinnosť po zaplatení 5 % tejto ceny, k čomu došlo 3. septembra 2008.
- 22 Dňa 29. septembra 2008 uzatvorili Eesti Pagar a AS Nordea Finance Estonia leasingovú zmluvu, v nadväznosti na ktorú bola 13. októbra 2008 uzatvorená trojstranná kúpna zmluva, ktorou sa Kauko-Telko zaviazala predať túto linku na výrobu chleba spoločnosti Nordea Finance Estonia, ktorá sa zas zaviazala poskytnúť túto výrobnú linku formou leasingu spoločnosti Eesti Pagar. Táto zmluva nadobudla účinnosť jej podpísaním.

- 23 Dňa 24. októbra 2008 predložila Eesti Pagar na základe § 1 vyhlášky č. 44 zo 4. júna 2008 EAS žiadosť o pomoc na nadobudnutie a inštaláciu uvedenej linky na výrobu chleba. Rozhodnutím z 10. marca 2009 EAS vyhovel tejto žiadosti vo výške 526 300 eur. Na pojednávaní pred Súdny dvorom bolo spresnené, že táto pomoc bola spolufinancovaná z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR).
- 24 Listom z 22. januára 2013 EAS informovala Eesti Pagar, že kúpna zmluva uzavretá 28. augusta 2008 nespĺňala podmienku stimulačného účinku pomoci stanovenú v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008, v dôsledku čoho bola spoločnosti Eesti Pagar poskytnutá protiprávna štátna pomoc. Z dôvodu, že Eesti Pagar sa domnievala, že štátna pomoc, ktorá jej bola poskytnutá, mala stimulačný účinok, nezaslala Komisii, v rozpore s tým, čo jej EAS odporučila v tom istom liste, žiadosť o povolenie uvedenej pomoci.
- 25 Listom z 12. júla 2013 EAS informovala Eesti Pagar, že začala konanie o nesúlade z dôvodu tejto nezrovnalosti a že má v úmysle vymáhať sumu 526 300 eur, ktorá bola vyplatená v rámci dotknutej pomoci.
- 26 Dňa 8. januára 2014 prijala EAS rozhodnutie o vymáhaní od Eesti Pagar sumy dotknutej pomoci spolu s 98 454 eurami kapitalizovaných úrokov zodpovedajúcich obdobiu medzi dňom vyplatenia tejto pomoci a dňom jej vymáhania, v súlade s článkom 9 nariadenia č. 794/2004 a článkom 28 STS. Podľa tohto rozhodnutia odhalila následná kontrola vykonaná v mesiaci december 2012 existenciu kúpnej zmluvy z 28. augusta 2008 uzatvorenej pred predložením žiadosti o pomoc na EAS, čiže nebol preukázaný stimulačný účinok vyžadovaný v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008.
- 27 Dňa 10. februára 2014 podala Eesti Pagar opravný prostriedok na vyššiu inštanciu proti uvedenému rozhodnutiu, ktorý bol zamietnutý rozhodnutím ministerstva č. 14-0003 z 21. marca 2014.
- 28 Dňa 21. apríla 2014 podala Eesti Pagar na Tallinna Halduskohus (Správny súd Tallinn, Estónsko) žalobu, ktorou sa primárne domáhala zrušenia rozhodnutia o vymáhaní zo strany EAS a potvrdzujúceho rozhodnutia ministerstva, subsidiárne, konštatovania nezákonnosti týchto rozhodnutí, pokiaľ ide o vymáhanie dotknutej pomoci, a ďalej subsidiárne, ich zrušenia, pokiaľ ide o požadované úroky. Rozsudkom zo 17. novembra 2014 tento súd žalobu v celom rozsahu zamietol.
- 29 Dňa 16. decembra 2014 podala Eesti Pagar proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, ktorý odvolanie zamietol rozsudkom z 25. septembra 2015.
- 30 Dňa 26. októbra 2015 podala Eesti Pagar kasačný opravný prostriedok, ktorému Riigikohus (Najvyšší súd, Estónsko) čiastočne vyhovel rozsudkom z 9. júna 2016, ktorým zrušil rozsudok vnútroštátneho súdu, rovnako ako aj bod 1.1 výroku rozhodnutia o vymáhaní z 8. januára 2014, rovnako ako aj časť bodu 1.2 tohto rozhodnutia týkajúcu sa úrokov. Pokiaľ ide o zvyšok, vrátil vec vnútroštátnemu súdu na ďalšie konanie. Rozsudok Riigikohus (Najvyšší súd) sa opiera najmä o nasledujúce úvahy:
- pevný záväzok kúpiť zariadenie pred podaním žiadosti o pomoc nevylučuje stimulačný účinok v prípade, že kupujúci môže bez väčších ťažkostí platnosť zmluvy ukončiť v prípade odmietnutia pomoci, čo sa nezdalo byť v predmetnom prípade vylúčené,
 - žiadne ustanovenie práva Únie výslovne a bezpodmienečne nezaväzuje členské štáty vymáhať vrátenie protiprávnej pomoci bez rozhodnutia Komisie, pričom vymáhanie takej pomoci z iniciatívy dotknutého členského štátu spadá do voľnej úvahy jeho orgánov,
 - v rámci vymáhania pomoci z iniciatívy dotknutého členského štátu treba pristúpiť k posúdeniu na základe voľnej úvahy, pričom sa zohľadní legitímna dôvera príjemcu, ktorá môže mať pôvod v konaní vnútroštátneho orgánu,

- hoci v prejednávanej veci nie je isté, že sa uplatňuje premlčacia doba štyroch rokov stanovená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 pre prípad vymáhania štrukturálnej pomoci vyplatenej dotknutým členským štátom, v každom prípade nemožno uplatniť premlčaciu dobu desať rokov upravenú v článku 15 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 pri neexistencii rozhodnutia Komisie o vymáhaní pomoci, a
 - ani estónske právo, ani právo Únie neposkytujú právny základ pre vymáhanie úrokov za obdobie medzi vyplatením dotknutej pomoci a jej vymáhaním najmä vzhľadom na to, že články 9 a 11 nariadenia č. 794/2004 sa v súlade s článkom 14 ods. 2 prvou vetou nariadenia č. 659/1999 týkajú len úrokov vzťahujúcich sa na pomoc, ktorá musí byť vymáhaná na základe rozhodnutia Komisie, a vzhľadom na to, že článok 4 ods. 2 a článok 5 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2988/95 neupravujú povinnosť platiť úroky, ale predpokladajú, že takáto povinnosť je upravená aktmi práva Únie alebo členských štátov.
- 31 V rámci takto opätovne prebiehajúceho konania pred vnútroštátnym súdom Eesti Pagar predovšetkým tvrdí, že zmluvy, ktoré uzatvorila 28. augusta, 29. septembra a 13. októbra 2008, neboli záväzné, keďže mohla v prípade odmietnutia požadovanej pomoci ľahko ukončiť ich platnosť zaplatením nízkych nákladov na odstúpenie od zmluvy. Projekt nadobudnutia a inštalácie linky na výrobu chleba by sa bez požadovanej pomoci nerealizoval a EAS mala meritórne posúdiť jej stimulačný účinok.
- 32 Táto spoločnosť tiež tvrdí, že uzatvorenie týchto zmlúv bolo v okamihu podania žiadosti o pomoc EAS známe a že ich uzatvorenie pred podaním tejto žiadosti jej odporúčal zástupca EAS. Udelením požadovanej pomoci tak EAS u uvedenej spoločnosti vzbudila legitímnu dôveru v zákonnosť tejto pomoci.
- 33 Okrem toho Eesti Pagar tvrdí, že na strane EAS neexistuje žiadna povinnosť dotknutú pomoc vymáhať, že jej vymáhanie už nie je možné na základe pravidla o premlčaní stanoveného v § 11 ods. 1 vládnej vyhlášky č. 278 a § 26 ods. 6 STS či článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 a že požadované úroky sú v rozpore s § 27 ods. 1 a § 28 ods. 1 až 3 STS.
- 34 EAS a ministerstvo sa domnievajú, že žiadosť o pomoc nespĺňala podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008 a že, najmä na základe článku 101 nariadenia č. 1083/2006, EAS bola povinná požadovať od Eesti Pagar vrátenie dotknutej pomoci.
- 35 EAS popiera, že by pri posudzovaní žiadosti o pomoc mala vedomosť o zmluvách uzatvorených spoločnosťou Eesti Pagar 28. augusta, 29. septembra a 13. októbra 2008 a že by odporučila ich uzatvorenie. Nevzbudila teda u uvedenej spoločnosti žiadnu legitímnu dôveru. Ministerstvo sa domnieva, že v každom prípade ani dobrá viera príjemcu, ani správanie správneho orgánu nezabavujú príjemcu povinnosti vrátiť protiprávnu pomoc.
- 36 EAS a ministerstvo sa domnievajú, že v prejednávanej veci sa uplatní prinajmenšom analogicky premlčacia doba desať rokov, uvedená v článku 15 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, a že povinnosť zaplatiť úroky vyplýva najmä z článku 14 ods. 2 tohto nariadenia.
- 37 Dňa 30. decembra 2016 Komisia predniesla vnútroštátnemu súdu svoje pripomienky ako *amicus curiae*.
- 38 Vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že hoci je podľa pravidla vnútroštátneho práva viazaný posúdením rozsudku Riigikohus (Najvyšší súd) z 9. júna 2016, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že existencia takého pravidla ho nemôže zbaviť možnosti stanovenej v článku 267 ZFEÚ položiť Súdnu dvoru otázky výkladu práva Únie.

- 39 V druhom rade uvádza, že analýza Riigikohus (Najvyšší súd), podľa ktorej bolo možné posúdiť otázku, či by mohla osoba, ktorá predložila žiadosť na účely získania pomoci v prípade, že jej táto pomoc bude odmietnutá, ukončiť platnosť zmluvy bez väčších ťažkostí, vychádza z judikatúry Súdneho dvora, ktorá sa netýka právomocí vnútroštátnych orgánov v kontexte všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách, ale z individuálneho posúdenia vykonaného Komisiou na základe článku 107 ods. 3 ZFEÚ. Má však pochybnosti, či túto judikatúru možno uplatniť na posúdenie stimulačného účinku, ktoré vykonáva členský štát na základe nariadenia č. 800/2008, a kladie si otázku, či má orgán členského štátu právomoc meritórne posudzovať otázku, či má dotknutá pomoc stimulačný účinok.
- 40 V treťom rade sa tento súd domnieva, že z judikatúry Súdneho dvora jasne nevyplýva, že by bol členský štát pri prijímaní rozhodnutia vymáhať protiprávnu pomoc bez rozhodnutia Komisie v tomto zmysle oprávnený opierať sa o vnútroštátne zásady správneho procesného práva a zohľadniť legitímnu dôveru, ktorú vnútroštátny orgán vzbudil u príjemcu dotknutej pomoci.
- 41 V štvrtom rade sa vnútroštátny súd domnieva, že naďalej pretrváva neistota v súvislosti s tým, či sa pri rozhodnutí o vymáhaní protiprávnej pomoci prijatom orgánom členského štátu treba odvolávať na premlčaciu dobu štyroch rokov upravenú v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, alebo na premlčaciu dobu desiatich rokov upravenú v článku 15 ods. 1 nariadenia č. 659/1999.
- 42 V piatom rade tento súd spresňuje, že hoci Riigikohus (Najvyšší súd) rozhodol spor v časti týkajúcej sa úrokov a zrušil rozhodnutie o vymáhaní v rozsahu, v akom zaväzovalo Eesti Pagar platiť úroky, pre vyriešenie veci, o ktorej rozhoduje, je naďalej nevyhnutné zistiť podmienky, ktorými právo Únie podmieňuje platenie úrokov v prípade vymáhania protiprávnej pomoci z iniciatívy členského štátu.
- 43 Z judikatúry Súdneho dvora však nie je dostatočne zjavné, či je orgán členského štátu pri vymáhaní protiprávnej pomoci zo svojej vlastnej iniciatívy povinný vychádzať z cieľov uvedených v článku 108 ods. 3 ZFEÚ, a to nezávisle od pravidiel uplatniteľného vnútroštátneho práva, pri dožadovaní sa úrokov a vypočítaní úrokov v súlade s ustanoveniami článkov 9 a 11 nariadenia č. 794/2004.
- 44 Za týchto okolností Tallinna Ringkonnakohus (Odvolací súd Tallin, Estónsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „[1.] Má sa článok 8 ods. 2 [nariadenia č. 800/2008] vykladať v tom zmysle, že v kontexte tohto ustanovenia „práce na projekte alebo... činnosti“ začali vtedy, keď činnosť, ktorú je potrebné podporiť, spočíva napríklad v nadobudnutí zariadenia a bola uzatvorená kúpna zmluva na príslušné zariadenie? Majú orgány členského štátu právomoc posudzovať porušenie kritéria, ktoré upravuje toto ustanovenie, podľa nákladov na odstúpenie od zmluvy, ktorá je v rozpore s požiadavkou stimulačného účinku? V prípade, že orgány členského štátu majú takúto právomoc, pri akej výške nákladov (vyjadrenej percentuálne), ktoré pripadajú na odstúpenie od zmluvy, možno potom vychádzať z toho, že z hľadiska splnenia požiadavky stimulačného účinku sú dostatočne marginálne?
- [2.] Je orgán členského štátu povinný vymáhať pomoc, ktorú poskytol protiprávne, aj vtedy, keď... Komisia nevydala príslušné rozhodnutie?
- [3.] Môže orgán členského štátu, ktorý rozhoduje o poskytnutí pomoci, za nesprávneho predpokladu, že ide o pomoc, ktorá je v súlade s podmienkami [nariadenia č. 800/2008], zatiaľ čo v skutočnosti poskytuje protiprávnu pomoc, vzbudiť u príjemcov pomoci legitímnu dôveru? Postačuje na vzbudenie legitímnej dôvery u príjemcov predovšetkým skutočnosť, že orgánu členského štátu sú pri poskytnutí protiprávnej pomoci známe okolnosti, ktoré spôsobujú, že na pomoc sa nevzťahujú skupinové výnimky?

V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, je potrebné navzájom zvážiť verejný záujem a záujem jednotlivca? Je v kontexte príslušného zváženia relevantné, že Európska komisia vydala v súvislosti s uvedenou pomocou rozhodnutie, ktorým ju vyhlásila za nezlučiteľnú so spoločným trhom?

- [4.] Aká je dĺžka premlčacej lehoty, počas ktorej môže orgán členského štátu vymáhať protiprávnu pomoc? Je dĺžka tejto doby desať rokov, analogicky ako obdobie, po ktorom sa pomoc v zmysle článkov 1 a 15 [nariadenia č. 659/1999] stáva existujúcou pomocou a už ju viac nemožno vymáhať, alebo štyri roky podľa článku 3 ods. 1 [nariadenia č. 2988/95]?

Čo predstavuje právny základ pre takéto vymáhanie, ak bola pomoc poskytnutá zo štrukturálneho fondu: článok 108 ods. 3 [ZFEÚ] alebo [nariadenie č. 2988/95]?

- [5.] Keď orgán členského štátu vymáha protiprávne poskytnutú pomoc, je pri tom povinný vyžadovať od príjemcu aj úroky z protiprávnej pomoci? Ak áno, ktoré pravidlá sa potom uplatnia na výpočet úrokov okrem iného v súvislosti s úrokovou sadzbou a s obdobím, za ktoré sa počítajú úroky?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 45 Eesti Pagar tvrdí, že Riigikohus (Najvyšší súd) svojím rozsudkom z 9. júna 2016 v podstate vyriešil spor na vnútroštátnej úrovni, takže prejudiciálne otázky sú vzhľadom na štádium konania, v ktorom sú podané, s výnimkou štvrtej otázky neprípustné.
- 46 Navyše sa táto spoločnosť domnieva, že prvá až štvrtá otázka, tak ako ich formuloval vnútroštátny súd, nie sú relevantné a sú založené predovšetkým na nesprávnych predpokladoch a na neúplnom a nesprávnom popise skutkových okolností týkajúcich sa záväznej alebo nezáväznej povahy zmluvy uzavretej 28. augusta 2008, dňa nadobudnutia platnosti zmluvy uzavretej 29. septembra 2008, záväzkov vzniknutých voči tejto spoločnosti na základe zmluvy uzavretej 28. augusta 2008, dňa, keď sa EAS dozvedela o týchto zmluvách, a jej odporúčania pristúpiť k uzavretiu uvedených zmlúv pred podaním žiadosti o pomoc.
- 47 V tomto ohľade treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvanej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, ak sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 48 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. V súlade s tým môže Súdny dvor odmietnuť rozhodnúť o predloženej prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 25 a citovaná judikatúra).

- 49 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nevyhnutnosť dopracovať sa k výkladu práva Únie, ktorý bude pre vnútroštátny súd užitočný, vyžaduje, aby vnútroštátny súd vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého spadajú ním kladené otázky, resp. aby aspoň objasnil skutkové predpoklady, na ktorých sa uvedené otázky zakladajú. Tieto požiadavky platia predovšetkým v oblasti hospodárskej súťaže, ktorá sa vyznačuje komplexnými skutkovými okolnosťami a právnymi skutočnosťami (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 26 a citovaná judikatúra).
- 50 V prejednávanej veci treba po prvé konštatovať, že vnútroštátny súd jasne vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého spadajú ním kladené otázky, a pripomenúť, že Súdnemu dvoru neprináleží preverovať ich správnosť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. mája 2010, Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas, C-160/09, EU:C:2010:293, bod 27).
- 51 Z uvedeného skutkového rámca ďalej jasne vyplýva, že Riigikohus (Najvyšší súd) vo svojom rozsudku z 9. júna 2016 vrátil vec vnútroštátnemu súdu na nové preskúmanie problematiky, ktorá je predmetom prvej až štvrtej otázky.
- 52 Navyše podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátne pravidlo, na základe ktorého vnútroštátne súdy, ktoré nerozhodujú v poslednom stupni, sú viazané posúdením súdu vyššieho stupňa, nemôže tieto súdy zbaviť možnosti obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami výkladu práva Únie, ktorého sa také právne posúdenie týka. Súdny dvor sa totiž domnieva, že súd, ktorý nerozhoduje v poslednom stupni, musí mať možnosť podať na Súdny dvor na základe svojho voľného uváženia návrh, ktorý obsahuje prejudiciálne otázky, ktoré mu robia starosti, ak sa domnieva, že právne posúdenie súdom vyššieho stupňa by ho mohlo viesť k vyhláseniu rozsudku, ktorý je v rozpore s právom Únie (rozsudok z 5. októbra 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 27).
- 53 Napokon vnútroštátny súd síce uvádza, že Riigikohus (Najvyšší súd) rozsudkom z 9. júna 2016 čiastočne rozhodol spor o úrokoch tým, že zrušil rozhodnutie o vymáhaní spornej pomoci v rozsahu, v akom zaväzovalo Eesti Pagar zaplatiť úroky za uvedenú pomoc od jej vyplatenia po jej vrátenie. Tiež však spresňuje, že na vyriešenie tejto časti sporu je naďalej nevyhnutné poznať odpoveď Súdneho dvora na piatu otázku, ktorou objasní podmienky, na ktoré právo Únie viaže zaplatenie úrokov v prípade vrátenia protiprávnej pomoci.
- 54 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný v celom rozsahu.

O veci samej

O prvej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa stimulačného účinku pomoci

- 55 Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008 vykladať v tom zmysle, že „práce na projekte alebo... činnosti“ v zmysle tohto ustanovenia začali, pokiaľ bola prvá objednávka zariadení určených na tento projekt alebo na túto činnosť uskutočnená uzavretím kúpnej zmluvy pred predložením žiadosti o pomoc, hoci takú pomoc nemožno považovať za pomoc so stimulačným účinkom v zmysle uvedeného ustanovenia, alebo či napriek uzavretiu takej zmluvy musia príslušné vnútroštátne orgány overiť, či vzhľadom na výšku nákladov na odstúpenie od zmluvy je, alebo nie je požiadavka stimulačného účinku v zmysle toho istého ustanovenia splnená.
- 56 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že notifikačná povinnosť predstavuje jeden zo základných prvkov systému kontroly zavedeného Zmluvou o FEÚ v oblasti štátnej pomoci. V rámci tohto systému majú členské štáty povinnosť jednak oznámiť Komisii akékoľvek opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a jednak nevykonať také opatrenie v súlade

s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ uvedená inštitúcia nerozhodla o danom opatrení s konečnou platnosťou (rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, body 31 a 32, ako aj citovaná judikatúra).

- 57 V súlade s článkom 109 ZFEÚ môže Rada Európskej únie prijať akékoľvek nariadenia potrebné na uplatnenie článkov 107 a 108 ZFEÚ a najmä môže stanoviť podmienky uplatnenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ako aj uviesť kategórie pomoci, ktoré sú vyňaté z tohto postupu. Navyše podľa článku 108 ods. 4 ZFEÚ môže Komisia prijať nariadenia týkajúce sa kategórií štátnej pomoci, o ktorých Rada podľa článku 109 rozhodla, že môžu byť oslobodené od uplatnenia postupu stanoveného v článku 108 ods. 3 ZFEÚ (rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, body 33 a 34).
- 58 Nariadenie č. 994/98, na základe ktorého bolo neskôr prijaté nariadenie č. 800/2008, bolo teda prijaté podľa článku 94 Zmluvy o ES (neskôr článok 89 ES, teraz článok 109 ZFEÚ) (rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, bod 35).
- 59 Z toho vyplýva, že napriek povinnosti vopred oznámiť každé opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci, ktorú členským štátom ukladajú Zmluvy a ktorá je jedným zo základných prvkov systému kontroly štátnej pomoci, ak opatrenie pomoci prijaté členským štátom spĺňa príslušné podmienky stanovené nariadením č. 800/2008, tento členský štát sa môže dovolávať oslobodenia z jeho notifikačnej povinnosti upravenej v článku 3 tohto nariadenia. Z odôvodnenia 7 uvedeného nariadenia však vyplýva, že štátna pomoc, na ktorú sa to isté nariadenie nevzťahuje, podlieha notifikačnej povinnosti stanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ (rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, bod 36).
- 60 Navyše, ako zmiernenie všeobecného pravidla, ktoré predstavuje notifikačná povinnosť, ustanovenia nariadenia č. 800/2008 a podmienky, ktoré stanovuje, sa musia vykladať doslovne. Hoci Komisia totiž môže prijať takéto nariadenia o skupinových výnimkách, aby zabezpečila účinný dohľad nad dodržiavaním pravidiel hospodárskej súťaže v oblasti štátnej pomoci a zjednodušila administratívu bez toho, aby v tejto oblasti oslabilu svoju právomoc kontroly, cieľom týchto nariadení je tiež zvýšiť transparentnosť a právnu istotu. Dodržiavanie podmienok stanovených týmito nariadeniami, v dôsledku toho teda aj nariadením č. 800/2008, dovoľuje, aby boli tieto ciele v plnom rozsahu dosiahnuté (rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, body 37 a 38).
- 61 Ako tvrdí estónska vláda a Komisia, ciele spočívajúce v zabezpečení účinného dohľadu nad pravidlami hospodárskej súťaže v oblasti štátnej pomoci, v zjednodušení administratívy a vo zvýšení transparentnosti a právnej istoty, ako aj v potrebe zabezpečiť jednotné uplatňovanie podmienok stanovených pre výnimky v celej Únii vyžadujú, aby kritériá uplatnenia výnimky boli pre vnútroštátne orgány jasné a jednoduché.
- 62 Podľa článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008 sa pomoc poskytnutá MSP, na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie, považuje za pomoc, ktorá má stimulačný účinok, ak príjemca predložil žiadosť o pomoc príslušnému členskému štátu pred začatím práce na projekte alebo pred začatím činnosti.
- 63 V tejto súvislosti po prvé z odôvodnenia 28 uvedeného nariadenia vyplýva, že Komisia stanovila kritérium, podľa ktorého taká žiadosť musí predchádzať začatiu prác na dotknutom projekte, aby bolo zaručené, že pomoc je potrebná a pôsobí stimulujuco na rozvoj nových činností alebo projektov, a aby sa to isté nariadenie neuplatňovalo na pomoc určenú na činnosti, do ktorých by sa príjemca zapojil v rámci trhových podmienok aj bez pomoci.
- 64 Podmienka, že žiadosť o pomoc je predložená skôr, ako začne práca na investičnom projekte, predstavuje jednoduché, relevantné a primerané kritérium umožňujúce Komisii predpokladať existenciu stimulačného účinku plánovanej pomoci.

- 65 Ďalej najmä z odôvodnení 1, 2 a 5, ako aj článku 3 nariadenia č. 800/2008 vyplýva, že Komisia prijatím tohto nariadenia v podstate vykonala *ex ante* právomoc, ktorú jej priznáva článok 107 ods. 3 ZFEÚ pre každú pomoc, ktorá spĺňa všetky kritériá ustanovené v uvedenom nariadení, a len pre ne.
- 66 V tejto súvislosti vyplýva najmä z odôvodnenia 28 a článku 8 ods. 3 a 6 nariadenia č. 800/2008, že prináleží vnútroštátnym orgánom, aby pred poskytnutím pomoci podľa tohto nariadenia overili dodržanie podmienok týkajúcich sa stimulačného účinku uvedenej pomoci pre MSP stanovené v článku 8 ods. 2 uvedeného nariadenia.
- 67 Napokon, na jednej strane, nič v nariadení č. 800/2008 nenasvedčuje tomu, že by Komisia prijatím tohto nariadenia mala v úmysle preniesť na vnútroštátne orgány úlohu overiť existenciu skutočného stimulačného účinku. Práve naopak, tým, že článok 8 ods. 6 uvádza, že ak nie sú splnené podmienky uvedené v odsekoch 2 a 3 tohto článku uvedeného nariadenia, celé opatrenie pomoci nie je oslobodené, skôr potvrdzuje, pokiaľ ide o podmienku uvedenú v odseku 2 uvedeného článku, že sa úloha týchto orgánov obmedzuje na overenie, či žiadosť o pomoc bola predložená pred začatím práce na projekte alebo činnosti, a z tohto dôvodu sa pomoc má alebo nemá považovať za pomoc so stimulačným účinkom.
- 68 Na druhej strane treba konštatovať, že existencia alebo neexistencia takého účinku sa nemôže považovať za jasné a jednoduché kritérium, ktoré majú uplatňovať vnútroštátne orgány, keďže jeho overenie predovšetkým vyžaduje, aby sa v jednotlivých prípadoch vykonalo komplexné ekonomické posúdenie. Také kritérium by preto nespĺňalo požiadavky uvedené v bode 61 tohto rozsudku.
- 69 Za týchto podmienok treba konštatovať, že nariadenie č. 800/2008 neukladá vnútroštátnym orgánom úlohu overiť, či má predmetná pomoc skutočný stimulačný účinok, ale overiť, či žiadosti o pomoc, ktoré im boli predložené, spĺňajú podmienky stanovené v článku 8 tohto nariadenia, na základe ktorých sa možno domnievať, že pomoc sa považuje za pomoc so stimulačným účinkom.
- 70 Vnútroštátnym orgánom preto prináleží overiť, či podmienka stanovená v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008, konkrétne, že žiadosť o pomoc bola predložená „pred začatím práce na projekte alebo pre začatím činnosti“, je splnená, pričom ak to tak nie je, nemožno celé opatrenie pomoci oslobodiť od notifikačnej povinnosti, ako sa stanovuje v odseku 6 tohto článku.
- 71 Pokiaľ ide o výklad tejto podmienky, Komisia v bode 38 usmernení spresnila, že „pomoc môže byť preto poskytnutá v rámci schém pomoci len vtedy, ak príjemca predložil žiadosť o poskytnutie pomoci a orgán zodpovedný za vykonávanie schémy následne písomne potvrdil skutočnosť, že projekt po hĺbkovej previerke spĺňa podmienky oprávnenosti ustanovené v schéme pred začatím prác na projekte“.
- 72 Táto inštitúcia navyše v uvedenom bode definovala tento pojem „začatie práce“ ako „začatie stavebných prác alebo prvý záväzok firmy na objednávku zariadenia okrem predbežnej realizačnej štúdie“.
- 73 Ako pritom uviedol generálny advokát v bode 81 svojich návrhov, táto definícia je napriek nezáväznému charakteru usmernení relevantná, keďže zodpovedá cieľom a požiadavkám pripomenutým v bode 61 tohto rozsudku.
- 74 Z toho vyplýva, že v takej situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, sa úloha vnútroštátnych orgánov obmedzuje, pokiaľ ide o podmienku stanovenú v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008, na overenie toho, či potenciálny príjemca pomoci predložil svoju žiadosť o pomoc pred tým, než vykonal prvú objednávku zariadení prijatím právne záväzného záväzku.
- 75 Ako v tejto súvislosti zdôraznil generálny advokát v bode 82 svojich návrhov, prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom v každom jednotlivom prípade overiť presnú povahu záväzkov, ktoré potenciálny príjemca prípadne prijal pred predložením žiadosti o pomoc.

- 76 V tejto súvislosti, hoci zmluvu na nákup zariadení uzatvorenú pod podmienkou získania pomoci, o ktorú treba požiadať, možno považovať, ako to správne uviedli EAS a estónska vláda na pojednávaní pred Súdny dvorom, za zmluvu nepredstavujúcu právne záväzný záväzok, pokiaľ ide o uplatnenie článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008, nie je to tak v prípade takéhoto bezpodmienečného záväzku, ktorý sa musí v zásade považovať za právne záväzný bez ohľadu na prípadné náklady na odstúpenie od zmluvy.
- 77 V súlade so systematickou a cieľmi tohto ustanovenia nemôžu vnútroštátne orgány v prípade bezpodmienečného a právne záväzného záväzku zohľadniť také hospodárske dôvody, ako sú dôvody, ktoré sa týkajú nákladov na odstúpenie od zmluvy.
- 78 Pokiaľ ide o rozsudok z 13. júna 2013, HGA a i./Komisia (C-630/11 P až C-633/11 P, EU:C:2013:387), citovaný vnútroštátnym súdom v jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, je pravda, že Súdny dvor v jeho bode 109 v podstate uviedol, že v kontexte článku 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ môže byť potreba pomoci na regionálny investičný projekt preukázaná na základe iných kritérií, než je kritérium predloženia žiadosti o pomoc pred začatím prác na uvedenom projekte.
- 79 Ako tvrdí Komisia, takýto záver však nemožno uplatniť na posúdenie, ktoré musí vykonať vnútroštátny orgán na základe článku 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008, keďže tento orgán má pri uplatňovaní článku 107 ods. 3 ZFEÚ širokú mieru voľnej úvahy, ktorej uplatnenie zahŕňa komplexné hodnotenie hospodárskeho a sociálneho charakteru (rozsudky z 11. septembra 2008, Nemecko a i./Kronofrance, C-75/05 P a C-80/05 P, EU:C:2008:482, bod 59, ako aj z 8. marca 2016, Grécko/Komisia, C-431/14 P, EU:C:2016:145, bod 68).
- 80 V prejednávanej veci z opisu skutkového stavu v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že 28. augusta 2008 Eesti Pagar uzavrela kúpnu zmluvu, na základe ktorej sa zaviazala zakúpiť linku na výrobu tvarovaného a hriankového chleba, že táto zmluva nadobudla účinnosť po zaplatení prvej splátky vo výške 5 % dohodnutej ceny, k čomu došlo 3. septembra 2008, že Eesti Pagar 29. septembra 2008 uzavrela leasingovú zmluvu, a že v nadväznosti na tieto dve zmluvy uzavreli zmluvné strany 13. októbra 2008 trojstrannú kúpnu zmluvu, ktorá nadobudla účinnosť jej podpísaním.
- 81 Javí sa teda, že vnútroštátny súd však musí overiť, či Eesti Pagar prijala pred predložením svojej žiadosti o pomoc 24. októbra 2008 bezpodmienečné a právne záväzné záväzky, takže bez ohľadu na náklady na odstúpenie od týchto zmlúv by sa mala považovať za nespôsobilú v rámci schémy pomoci dotknutej vo veci samej.
- 82 S prihliadnutím na predchádzajúce úvahy treba na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 8 ods. 2 nariadenia č. 800/2008 sa má vykladať v tom zmysle, že „práce na projekte alebo... činnosti“ v zmysle tohto ustanovenia začali, pokiaľ bola prvá objednávka zariadení určených na tento projekt alebo na túto činnosť uskutočnená prijatím bezpodmienečného a právne záväzného záväzku pred predložením žiadosti o pomoc, a to bez ohľadu na možné náklady na odstúpenie od tohto záväzku.

O druhej prejudiciálnej otázke a o druhej časti štvrtej prejudiciálnej otázky týkajúcej sa povinnosti vymáhania protiprávnej pomoci

- 83 Svojou druhou prejudiciálnou otázkou a druhou časťou štvrtej prejudiciálnej otázky, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že prináleží vnútroštátnemu orgánu z vlastnej iniciatívy vymáhať pomoc, ktorú poskytol podľa nariadenia č. 800/2008, ak neskôr zistí, že podmienky stanovené v tomto nariadení neboli splnené, a aký je právny základ takéhoto vymáhania, ak bola pomoc spolufinancovaná zo štrukturálnych fondov.

- 84 Na úvod treba pripomenúť, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ zavádza preventívnu kontrolu plánov poskytnutia novej pomoci. Takto koncipovaná prevencia sa zameriava na to, aby bola poskytnutá len zlučiteľná pomoc. Na dosiahnutie tohto cieľa sa uskutočnenie plánu pomoci odkladá dovtedy, kým sa konečným rozhodnutím Komisie neodstráni pochybnosti o jeho zlučiteľnosti (rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 25 a 26, ako aj citovaná judikatúra).
- 85 V bode 56 tohto rozsudku už bolo pripomenuté, že notifikačná povinnosť predstavuje jeden zo základných prvkov tejto kontroly a že členské štáty preto majú povinnosť tak oznámiť Komisii každé opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo k zmene pomoci, ako aj nevykonať takéto opatrenia, pokiaľ Komisia neprijme konečné rozhodnutie týkajúce sa uvedeného opatrenia.
- 86 V bode 59 tohto rozsudku sa tiež pripomenulo, že ak opatrenie pomoci prijaté členským štátom spĺňa príslušné podmienky stanovené nariadením č. 800/2008, tento členský štát môže využiť výnimku zo svojej notifikačnej povinnosti stanovenej v článku 3 tohto nariadenia, a že naopak, štátne pomoci, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje, naďalej podliehajú notifikačnej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 87 Z toho vyplýva, že ak bola pomoc na základe nariadenia č. 800/2008 poskytnutá napriek tomu, že neboli splnené podmienky na priznanie výnimky podľa tohto nariadenia, uvedená pomoc bola poskytnutá v rozpore s notifikačnou povinnosťou, a musí sa tak považovať za protiprávnu.
- 88 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že zákaz vykonať zámery pomoci upravený v článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ má priamy účinok a že okamžitá uplatniteľnosť zákazu vykonania uvedeného v tomto ustanovení sa rozširuje na každú pomoc, ktorá sa uskutočnila bez oznámenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 29 a citovanú judikatúru).
- 89 Súdny dvor z toho vyvodil, že prináleží vnútroštátnym súdom zabezpečiť, aby boli z porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ podľa vnútroštátneho práva vyvozené všetky dôsledky, pokiaľ ide predovšetkým tak o platnosť vykonávacích aktov, ako aj o vymáhanie finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením, pričom cieľom ich úlohy je tak prijať opatrenia spôsobilé napraviť protiprávnosť poskytnutia pomoci, aby príjemca s pomocou nemohol voľne nakladať v období pred rozhodnutím Komisie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 30 a 31, ako aj citovanú judikatúru).
- 90 Pritom, keďže všetky ustanovenia práva Únie spĺňajú podmienky potrebné na to, aby mali priamy účinok, sú týmito ustanoveniami viazané všetky orgány členských štátov, teda nielen vnútroštátne súdy, ale tiež všetky správne orgány vrátane decentralizovaných orgánov, pričom tieto orgány sú povinné ich uplatňovať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. mája 2012, Amia, C-97/11, EU:C:2012:306, bod 38 a citovanú judikatúru).
- 91 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž platí, že tak správne orgány, ako aj vnútroštátne súdy, ktoré sú v rámci svojej právomoci poverené uplatňovať právne predpisy Únie, majú povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto ustanovení (rozsudok zo 14. septembra 2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, EU:C:2017:687, bod 54, a citovaná judikatúra).
- 92 Z toho vyplýva, že ak vnútroštátny orgán zistí, že pomoc, ktorú poskytol na základe nariadenia č. 800/2008, nespĺňa podmienky na poskytnutie oslobodenia od notifikačnej povinnosti stanovenej týmto nariadením, musí *mutatis mutandis* dodržať tie isté povinnosti, ktoré sú uvedené v bode 89 tohto rozsudku, vrátane povinnosti požadovať z vlastnej iniciatívy vymáhanie protiprávne poskytnutej pomoci.

- 93 S prihliadnutím nie len na dôsledky, ktoré takéto vrátenie pomoci môže spôsobiť dotknutému podniku, ale aj na požiadavku stanovenú v článku 4 ods. 3 druhom pododseku ZFEÚ, podľa ktorej členské štáty prijímajú všetky vhodné opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo Zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie, aj napriek tomu prináleží vnútroštátnemu orgánu, ktorému bola predložená žiadosť o pomoc, ktorá môže spadať do pôsobnosti nariadenia č. 800/2008, aby s prihliadnutím na informácie, ktoré mu boli oznámené, starostlivo preskúmal, či požadovaná pomoc spĺňa všetky príslušné podmienky stanovené uvedeným nariadením a zamietol túto žiadosť, ak jedna z týchto podmienok nie je splnená.
- 94 Pokiaľ ide o právny základ pre takéto vymáhanie pomoci, najmä z úvah uvedených v bodoch 89 až 92 tohto rozsudku vyplýva, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ vyžaduje, aby vnútroštátne orgány z vlastnej iniciatívy vymáhali pomoc, ktoré poskytl najmä na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008. Tieto úvahy sa uplatňujú bez rozdielu na pomoci spolufinancované zo štrukturálnych fondov, keďže článok 101 nariadenia č. 1083/2006 pripomína túto povinnosť. Navyše v prípadoch, keď sa uplatňuje nariadenie č. 2988/95, jeho článok 4 ods. 1 ukladá rovnakú povinnosť.
- 95 S prihliadnutím na vyššie uvedené úvahy treba na druhú prejudiciálnu otázku a na druhú časť štvrtej prejudiciálnej otázky odpovedať tak, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie vyžaduje, aby vnútroštátny orgán z vlastnej iniciatívy vymáhal pomoc, ktorú poskytol podľa nariadenia č. 800/2008, ak neskôr zistí, že podmienky stanovené v tomto nariadení neboli splnené.

O tretej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa zásady ochrany legitímnej dôvery

- 96 Svojou treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny orgán môže poskytnutím pomoci na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008 vzbudiť u príjemcu tejto pomoci legitímnu dôveru v zachovanie pravidiel pri jej poskytovaní, či v prípade kladnej odpovede tak treba vzájomne zvážiť verejný záujem a záujem jednotlivca a či je v tejto súvislosti relevantná existencia alebo neexistencia rozhodnutia Komisie o zlučiteľnosti tejto pomoci s vnútorným trhom.
- 97 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora právo domáhať sa uplatnenia legitímnej dôvery predpokladá poskytnutie presných, bezpodmienečných a zhodujúcich sa záruk pochádzajúcich z oprávnených a spoľahlivých zdrojov dotknutým subjektom zo strany príslušných orgánov Únie. Toto právo sa totiž vzťahuje na každú osobu podliehajúcu súdnej právomoci v situácii, keď orgán alebo organizácia Únie spôsobila vznik dôvodných očakávaní tým, že tejto osobe poskytla konkrétne záruky. Bez ohľadu na formu oznámenia sú takýmito uisteniami tie informácie, ktoré sú presné, zhodujúce sa, neviažuce sa na splnenie žiadnej podmienky (rozsudok z 13. júna 2013, HGA a i./Komisia, C-630/11 P až C-633/11 P, EU:C:2013:387, bod 132).
- 98 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že vzhľadom na imperatívnu povahu kontroly štátnej pomoci vykonávanej Komisiou na základe článku 108 ZFEÚ jednak podniky príjemcovia pomoci môžu mať legitímnu dôveru v oprávnenosť pomoci v zásade len vtedy, ak sa poskytla v súlade s postupom stanoveným v uvedenom článku, a jednak starostlivý hospodársky subjekt je za normálnych okolností schopný ubezpečiť sa, že uvedený postup bol dodržaný. Konkrétne, ak sa pomoc poskytla bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, na základe čoho je podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ protiprávna, príjemca pomoci nemôže mať v tomto prípade legitímnu dôveru v zákonnosť jej poskytnutia (rozsudky z 15. decembra 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, bod 104, a z 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 77).

- 99 V bodoch 59 a 87 tohto rozsudku sa už pritom konštatovalo, že iba v prípade, že opatrenie pomoci prijaté členským štátom spĺňa príslušné podmienky stanovené nariadením č. 800/2008, je tento členský štát oslobodený od notifikačnej povinnosti, a že naopak, pomoc poskytnutá na základe tohto nariadenia napriek tomu, že neboli splnené podmienky na jej poskytnutie, bola poskytnutá v rozpore s notifikačnou povinnosťou, a preto sa musí považovať za protiprávnu.
- 100 Navyše v bodoch 89 až 92 tohto rozsudku bolo spresnené, že v takej situácii prináleží tak vnútroštátnym súdom, ako aj správnym orgánom členských štátov zabezpečiť, aby z porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ boli vyvedené všetky dôsledky, pokiaľ ide predovšetkým o platnosť vykonávacích aktov a vymáhanie finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením.
- 101 Z toho na jednej strane vyplýva, že vnútroštátny orgán poskytujúci pomoc podľa nariadenia č. 800/2008 nemôže byť považovaný za subjekt, ktorý má právomoc prijať konečné rozhodnutie o tom, že neexistuje povinnosť oznámiť požadovanú pomoc Komisii podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 102 Vzhľadom na to, že Komisia prijatím nariadenia č. 800/2008 v podstate sama vykonala *ex ante* právomoc, ktorú jej priznáva článok 107 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ ide o všetky pomoci, ktoré spĺňajú kritériá stanovené v tomto nariadení, a len pre ne, ako bolo uvedené v bode 65 tohto rozsudku, totiž nepriznala vnútroštátnym orgánom žiadnu rozhodovaciu právomoc, pokiaľ ide o rozsah oslobodenia od notifikačnej povinnosti, takže uvedené orgány sú na rovnakej úrovni ako prípadní príjemcovia pomoci a musia, ako bolo zdôraznené v bode 93 tohto rozsudku, zabezpečiť, aby ich rozhodnutia boli v súlade s uvedeným nariadením, inak by boli vyvedené dôsledky pripomenuté v bode 100 tohto rozsudku.
- 103 Na druhej strane z toho vyplýva, že v prípade, že vnútroštátny orgán poskytne pomoc nesprávnym uplatnením nariadenia č. 800/2008, robí tak v rozpore s ustanoveniami tohto nariadenia, ako aj s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 104 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa na zásadu ochrany legitímnej dôvery nemožno odvolávať v rozpore s jasným ustanovením práva Únie a na základe konania vnútroštátneho orgánu príslušného uplatňovať právo Európskej únie, ktoré je v rozpore s právom Únie, nemôže vzniknúť legitímna dôvera hospodárskeho subjektu v to, že získa výhodu vyplývajúcu z konania, ktoré je v rozpore s právom Únie (rozsudky z 20. júna 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, bod 52 a citovaná judikatúra, ako aj zo 7. augusta 2018, Ministru kabinets, C-120/17, EU:C:2018:638, bod 52).
- 105 Z toho vyplýva, že v takej situácii, o akú ide vo veci samej, treba hneď vylúčiť to, že vnútroštátny orgán, ako je EAS, by mohol u príjemcu pomoci poskytnutej na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, ako je Eesti Pagar, vzbudiť legitímnu dôveru v zachovanie pravidiel pri jej poskytovaní.
- 106 S prihliadnutím na predchádzajúce úvahy treba na tretiu prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny orgán nemôže poskytnutím pomoci na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008 vzbudiť u príjemcu tejto pomoci legitímnu dôveru v zachovanie pravidiel pri jej poskytovaní.

O prvej časti štvrtej prejudiciálnej otázky týkajúcej sa premlčacej doby uplatniteľnej na vymáhanie protiprávnej pomoci

- 107 Prvou časťou svojej štvrtej prejudiciálnej otázky sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vnútroštátny orgán poskytol pomoc zo štrukturálnych fondov na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, premlčacou dobou uplatniteľnou na

vymáhanie protiprávnej pomoci je lehota desiatich rokov uvedená v článku 15 nariadenia č. 659/1999, lehota štyroch rokov uvedená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 alebo lehota stanovená uplatniteľným vnútroštátnym právom.

- 108 V tejto súvislosti z judikatúry pripomenutej v bode 89 tohto rozsudku vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti sa vymáhanie protiprávnej pomoci musí uskutočniť v súlade s vykonávacími pravidlami stanovenými v uplatniteľnom vnútroštátnom práve.
- 109 Konkrétne, na rozdiel od tvrdenia estónskej a gréckej vlády, ako aj Komisie nemožno na takéto vymáhanie uplatniť ani priamo, ani nepriamo, ani analogicky lehotu desiatich rokov uvedenú v článku 15 nariadenia č. 659/1999.
- 110 Ako totiž na jednej strane uviedol generálny advokát v bodoch 149 a 152 svojich návrhov, Súdny dvor v bodoch 34 a 35 svojho rozsudku z 5. októbra 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644), spresnil, že keďže nariadenie č. 659/1999 obsahuje pravidlá procesnej povahy, ktoré sa uplatňujú na všetky správne konania v oblasti štátnej pomoci prebiehajúce pred Komisiou, toto nariadenie kodifikuje a upevňuje prax Komisie v oblasti posudzovania štátnej pomoci, ale neobsahuje žiadne ustanovenie týkajúce sa právomoci a povinnosti vnútroštátnych súdov, ktoré sa naďalej riadia ustanoveniami Zmluvy tak, ako ich vykladá Súdny dvor.
- 111 Z úvah uvedených v bodoch 89 až 92 tohto rozsudku však vyplýva, že tieto posúdenia platia tiež na právomoci a povinnosti vnútroštátnych správnych orgánov.
- 112 Na druhej strane podľa ustálenej judikatúry premlčacie lehoty vo všeobecnosti plnia funkciu zabezpečenia právnej istoty (rozsudok z 13. júna 2013, *Unanimes a i.*, C-671/11 až C-676/11, EU:C:2013:388, bod 31), pričom s cieľom splniť túto úlohu musí byť táto doba stanovená vopred a akékoľvek „analogické“ uplatnenie premlčacej doby musí byť pre osoby podliehajúce súdnej právomoci dostatočne predvídateľné (rozsudok z 5. mája 2011, *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 32, ako aj citovaná judikatúra).
- 113 S prihliadnutím na judikatúru pripomenutú v predchádzajúcom bode pritom nemožno za takýchto okolností, akými sú okolnosti vo veci samej, považovať analogické uplatnenie lehoty desiatich rokov uvedenej v článku 15 nariadenia č. 659/1999 za dostatočne predvídateľné pre osobu podliehajúcu súdnej právomoci, ako je Eesti Pagar.
- 114 V každom prípade, ako uviedol generálny advokát v bode 147 svojich návrhov, samotnou okolnosťou, že vnútroštátne pravidlá premlčania sú v zásade uplatniteľné na vymáhanie neoprávnene poskytnutej pomoci vnútroštátnymi orgánmi z vlastnej iniciatívy, nie je dotknutá možnosť, aby sa vymáhanie tejto pomoci uskutočnilo neskôr na základe vykonania príslušného rozhodnutia Komisie, ktorá, pokiaľ má informácie týkajúce sa údajnej protiprávnosti tejto pomoci bez ohľadu na zdroj týchto informácií, môže po uplynutí vnútroštátnej premlčacej doby v lehote desiatich rokov uvedenej v článku 15 nariadenia č. 659/1999 uvedenú pomoc preskúmať.
- 115 Okrem toho, pokiaľ ide konkrétne o štátnu pomoc spolufinancovanú zo štrukturálnych fondov Únie, akým je v prejednávanej veci EFRR, možno nariadenie č. 2988/95 uplatniť, keďže ide o finančné záujmy Únie.
- 116 Prijatím nariadenia č. 2988/95, a osobitne jeho článku 3 ods. 1 prvého pododseku, normotvorca Únie totiž rozhodol vytvoriť jednotné pravidlo premlčania uplatniteľné v danej oblasti, prostredníctvom ktorého mienil jednak určiť minimálnu premlčaciu lehotu uplatňovanú vo všetkých členských štátoch a jednak vzdať sa možnosti stíhať nezrovnalosti poškodzujúce finančné záujmy Európskej únie po uplynutí štyroch rokov od okamihu, keď k tejto nezrovnalosti došlo (rozsudok z 22. decembra 2010, *Corman*, C-131/10, EU:C:2010:825, bod 39 a citovaná judikatúra).

- 117 Z toho vyplýva, že od dátumu nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 2988/95 môže byť každá nezrovnalosť poškodzujúca finančné záujmy Únie v zásade a s výnimkou odvetví, pre ktoré stanovil normotvorca Únie kratšiu lehotu, stíhaná príslušnými orgánmi členských štátov v lehote štyroch rokov (rozsudok z 22. decembra 2010, Corman, C-131/10, EU:C:2010:825, bod 40 a citovaná judikatúra).
- 118 V tejto súvislosti treba uviesť, že v súlade s článkom 1 tohto nariadenia sa toto nariadenie vzťahuje na „nezrovnalosti“ z hľadiska práva Únie, pričom také nezrovnalosti sú definované ako akékoľvek porušenia ustanovenia práva Únie vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu Únie alebo nimi spravovaných rozpočtov buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vybraných priamo v mene Únie, alebo neoprávnenou výdavkovou položkou.
- 119 Pokiaľ ide konkrétne o podmienku, podľa ktorej musí porušenie ustanovenia práva vyplývať z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, Súdny dvor mal príležitosť spresniť, že pravidlo týkajúce sa premlčacej doby stanovené v článku 3 ods. 1 prvom pododseku uvedeného nariadenia sa nepoužije na stíhanie nezrovnalostí, ktoré vznikli v dôsledku pochybení vnútroštátnych orgánov poskytujúcich finančné zvýhodnenie v mene a na účet rozpočtu Únie (rozsudok z 21. decembra 2011, Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, C-465/10, EU:C:2011:867, bod 44, ako aj citovaná judikatúra).
- 120 Za týchto okolností v situácii, o akú ide v spore vo veci samej, prináleží predovšetkým žiadateľovi o pomoc, aby sa uistil o splnení podmienok stanovených nariadením č. 800/2008 na to, aby pomoc mohla byť vyňatá z pôsobnosti tohto nariadenia, aj keď poskytnutie pomoci v rozpore s týmito podmienkami nemožno považovať výlučne za dôsledok pochybenia, ktorého sa dopustil dotknutý vnútroštátny orgán.
- 121 To isté platí, keď bol uvedený orgán informovaný príjemcom dotknutej pomoci o okolnostiach spôsobujúcich porušenie ustanovenia práva Únie, pretože taká okolnosť je sama osebe bez vplyvu na kvalifikáciu „nezrovnalosti“ v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 (pozri v tomto zmysle rozsudok Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, C-465/10, EU:C:2011:867, bod 48, ako aj citovanú judikatúru).
- 122 Navyše definícia „nezrovnalosti“ v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 zahŕňa tak úmyselné nezrovnalosti, ako aj nezrovnalosti spôsobené z neobstaranosti, ktoré môžu viesť v súlade s článkom 5 tohto nariadenia k správnej sankcii, a rovnako aj nezrovnalosti, ktoré vedú len k odňatiu neoprávnene získanej výhody v súlade s článkom 4 tohto nariadenia (rozsudok z 24. júna 2004, Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, bod 33).
- 123 Vznik nezrovnalosti, ktorou začína plynúť premlčacia doba, predpokladá súčasné splnenie dvoch podmienok, a to konanie alebo opomenutie hospodárskeho subjektu porušujúce právo Únie, ako aj škody alebo potenciálnej škody pre rozpočet Únie (rozsudok zo 6. októbra 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, bod 24).
- 124 Za okolností, keď bolo porušenie práva Únie zistené až po vzniku škody, začína premlčacia doba plynúť od vzniku nezrovnalosti, teda od momentu, keď došlo ku konaniu alebo opomenutiu hospodárskeho subjektu, ktoré porušuje právo Únie, ako aj k vzniku škody pre rozpočet Únie alebo ňou spravované rozpočty (rozsudok zo 6. októbra 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, bod 25).
- 125 V súlade s článkom 3 ods. 1 tretím pododsekom nariadenia č. 2988/95 premlčacia doba konania môže byť prerušená pri akomkoľvek akte príslušného orgánu oznámeného danej osobe, ktorý sa týka vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou.

- 126 V tomto ohľade zo znenia článku 3 ods. 1 tretieho pododseku nariadenia č. 2988/95 vyplýva, že pojem „daná osoba“ označuje hospodársky subjekt podozrivý z toho, že sa dopustil nezrovnalosti, že pojem „akt, ktorý sa týka vyšetrovania alebo právneho konania“, zahŕňa všetky akty, ktoré dostatočne presne vymedzujú operácie, ktorých sa týkajú podozrenia o nezrovnalosti, a že teda podmienku uvedenú v tomto ustanovení treba považovať za splnenú, ak všetky skutkové okolnosti umožňujú dospieť k záveru, že úkony týkajúce sa vyšetrovania alebo právneho konania boli dotknutej osobe skutočne oznámené (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, body 36, 38 a 43).
- 127 V prejednávanej veci, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, z tejto judikatúry vyplýva, že nariadenie č. 2988/95 je uplatniteľné na skutkové okolnosti vo veci samej, že Eesti Pagar sa dopustila nezrovnalosti v zmysle článku 1 tohto nariadenia, že skutočnosť, že EAS prípadne vedela o objednávke zariadenia uskutočnenej touto spoločnosťou prijatím bezpodmienečného a právne záväzného záväzku pred predložením žiadosti o pomoc, by nemala mať vplyv na existenciu takejto nezrovnalosti, že štvorročná premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 tak už začala plynúť 10. marca 2009, teda od dátumu, ako bolo uvedené v bode 23 tohto rozsudku, keď EAS vyhovelá žiadosti o pomoc podanú spoločnosťou Eesti Pagar, a keď v dôsledku toho rozpočet Únie utrpel ujmu, a že táto doba bola prerušená listom z 22. januára 2013, uvedeným v bode 24 tohto rozsudku, alebo, ak sú splnené podmienky uvedené v bode 126 tohto rozsudku, kontrolou *ex post* vykonanou v decembri 2012, uvedenou v bode 26 tohto rozsudku.
- 128 S prihliadnutím na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú časť štvrtej prejudiciálnej otázky odpovedať tak, že právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vnútroštátny orgán poskytol pomoc zo štrukturálnych fondov na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, premlčacou dobou uplatniteľnou na vymáhanie protiprávnej pomoci je v prípade, že sú splnené podmienky uplatnenia nariadenia č. 2988/95, lehota štyroch rokov uvedená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, alebo ak to tak nie je, lehota stanovená uplatniteľným vnútroštátnym právom.

O piatej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa povinnosti vymáhania úrokov

- 129 Svojou piatou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny orgán z vlastnej iniciatívy vymáha pomoc, ktorú poskytol na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, je povinný vyžadovať od príjemcu tejto pomoci úroky, a ak áno, aké pravidlá sa použijú na výpočet týchto úrokov, najmä pokiaľ ide o úrokovú sadzbu a obdobie, počas ktorého úroky plynú.
- 130 V bodoch 99 a 100 tohto rozsudku sa uviedlo, že ak bola pomoc poskytnutá na základe nariadenia č. 800/2008, hoci neboli splnené podmienky stanovené na použitie tohto nariadenia, musí sa taká pomoc považovať za protiprávnou, a že za takých okolností je povinnosťou tak vnútroštátnych súdov, ako aj správnych orgánov členských štátov zabezpečiť, že z porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ budú vyvodené všetky dôsledky, pokiaľ ide najmä o platnosť vykonávacích aktov a vymáhanie finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením.
- 131 Pokiaľ ide o uvedené následky, treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je odstránenie pomoci prostredníctvom jej vrátenia, aby sa obnovil predchádzajúci stav, logickým dôsledkom konštatovania jej protiprávnosti. Hlavným cieľom, ktorý sleduje vymáhanie protiprávne vyplatennej štátnej pomoci, je totiž odstrániť narušenie hospodárskej súťaže spôsobené konkurenčnou výhodou získanou na základe takej pomoci. Vrátením pomoci tak jej príjemca stratí výhodu, ktorú mal voči svojim konkurentom na trhu, a obnoví sa stav pred poskytnutím pomoci (rozsudok z 8. decembra 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, body 33 a 34).

- 132 Z pohľadu príjemcu pomoci neoprávnená výhoda spočíva tiež v tom, že tento príjemca neplatí úroky, ktoré by platil z danej sumy pomoci, ak by si musel túto sumu požičať na trhu počas trvania nezákonnosti, ako aj v zlepšení jeho konkurenčného postavenia voči iným subjektom na trhu počas uvedeného trvania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 51).
- 133 V takej situácii, o akú ide v spore vo veci samej, pričom pravidlá premlčania, ktoré sa na ňu vzťahujú, nie sú dotknuté, opatrenie, ktoré spočíva iba v povinnosti vymáhať pomoc bez zaplatenia úrokov, nepostačuje na úplnú nápravu následkov protiprávnosti, pretože neobnovuje skorší stav a neodstraňuje narušenie hospodárskej súťaže v celom rozsahu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, body 52 až 54, ako aj z 8. decembra 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, body 33 a 34).
- 134 Vnútroštátny orgán je preto podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ povinný nariadiť, aby príjemca pomoci platil z tejto pomoci úroky za obdobie protiprávnosti (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 52, ako aj z 8. decembra 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, body 33 až 35).
- 135 Pokiaľ ide o pravidlá, ktoré sa uplatňujú na výpočet úrokov, z judikatúry pripomenutej v bode 89 tohto rozsudku vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti sa vymáhanie protiprávnej pomoci musí uskutočniť v súlade s pravidlami uplatniteľného vnútroštátneho práva.
- 136 Predovšetkým z dôvodov uvedených v bodoch 110 a 111 tohto rozsudku nemožno ani článok 14 ods. 2 nariadenia č. 659/1999, ani články 9 a 11 nariadenia č. 794/2004 považovať za takú právnu úpravu Únie v tejto oblasti. Na rozdiel od toho, čo tvrdia estónska a grécka vláda, ako aj Komisia, tieto ustanovenia nemôžu byť z tých istých dôvodov uplatniteľné nepriamo ani analogicky.
- 137 Z toho vyplýva, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora nesmie byť uplatniteľná vnútroštátna právna úprava menej výhodná ako tá, ktorá upravuje podobnú situáciu vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie), a nemôže robiť výkon práv vyplývajúcich z právneho poriadku Únie prakticky nemožným alebo ho nadmerne sťažovať (zásada efektivity) (rozsudok z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 40).
- 138 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, Súdny dvor už rozhodol, že každý prípad, v ktorom sa kladie otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch (rozsudok z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 41).
- 139 V tejto súvislosti treba uviesť, že vnútroštátne právo nemôže mať za následok narušenie uplatnenia práva Únie tým, že toto rozhodnutie vedie k nemožnosti splnenia povinnosti vnútroštátnych súdov alebo vnútroštátnych orgánov zabezpečiť dodržanie článku 108 ods. 3 tretej vety ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 42 a 45).
- 140 Vnútroštátne pravidlo, ktoré bráni vnútroštátnemu súdu alebo vnútroštátnemu orgánu vyvodiť všetky dôsledky z porušenia článku 108 ods. 3 tretej vety ZFEÚ, treba totiž považovať za nezlučiteľné so zásadou efektivity (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 42 a 45).
- 141 V prejednávanom prípade z tejto judikatúry vyplýva, že aj keď sa vymáhanie protiprávnej pomoci riadi pravidlami platného vnútroštátneho práva, nič to nemení na tom, že článok 108 ods. 3 ZFEÚ vyžaduje, aby tieto pravidla zabezpečili úplné vrátenie protiprávnej pomoci, a aby tak bolo príjemcovi pomoci

najmä uložené uhradiť úroky za celé obdobie, počas ktorého nakladal s touto pomocou; a to vo výške rovnajúcej sa výške, ktorá by bola použitá, ak by si musel sumu dotknutej pomoci požičať na trhu počas tohto obdobia.

- 142 S prihliadnutím na všetky vyššie uvedené úvahy treba na piatu prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vnútroštátny orgán požaduje z vlastnej iniciatívy vrátenie pomoci, ktorú poskytol na základe nesprávneho použitia nariadenia č. 800/2008, má povinnosť požadovať od príjemcu tejto pomoci úroky podľa pravidiel platného vnútroštátneho práva. V tejto súvislosti článok 108 ods. 3 ZFEÚ vyžaduje, aby tieto pravidla umožnili zabezpečiť úplné vrátenie protiprávnej pomoci, a aby tak bolo príjemcovi pomoci najmä uložené uhradiť úroky za celé obdobie, počas ktorého nakladal s touto pomocou; a to vo výške rovnajúcej sa výške, ktorá by bola použitá, ak by si musel sumu dotknutej pomoci požičať na trhu počas tohto obdobia.

O trovách

- 143 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 8 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov [107 a 108 ZFEÚ] (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) sa má vykladať v tom zmysle, že „práce na projekte alebo... činnosti“ v zmysle tohto ustanovenia začali, pokiaľ bola prvá objednávka zariadení určených na tento projekt alebo na túto činnosť uskutočnená prijatím bezpodmienečného a právne záväzného záväzku pred predložením žiadosti o pomoc, a to bez ohľadu na možné náklady na odstúpenie od tohto záväzku.
2. Článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie vyžaduje, aby vnútroštátny orgán z vlastnej iniciatívy vymáhal pomoc, ktorú poskytol podľa nariadenia č. 800/2008, ak neskôr zistí, že podmienky stanovené v tomto nariadení neboli splnené.
3. Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny orgán nemôže poskytnutím pomoci na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008 vzbudiť u príjemcu tejto pomoci legitímnu dôveru v zachovanie pravidiel pri jej poskytovaní.
4. Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vnútroštátny orgán poskytol pomoc zo štrukturálnych fondov na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, premlčacou dobou uplatniteľnou na vymáhanie protiprávnej pomoci je v prípade, že sú splnené podmienky uplatnenia nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, lehota štyroch rokov uvedená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, alebo ak to tak nie je, lehota stanovená uplatniteľným vnútroštátnym právom.

- 5. Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vnútroštátny orgán požaduje z vlastnej iniciatívy vrátenie pomoci, ktorú poskytol na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008, má povinnosť požadovať od príjemcu tejto pomoci úroky podľa pravidiel platného vnútroštátneho práva. V tejto súvislosti článok 108 ods. 3 ZFEÚ vyžaduje, aby tieto pravidlá umožnili zabezpečiť úplné vrátenie protiprávnej pomoci, a aby tak bolo príjemcovi pomoci najmä uložené uhradiť úroky za celé obdobie, počas ktorého nakladal s touto pomocou; a to vo výške rovnajúcej sa výške, ktorá by bola použitá, ak by si musel sumu dotknutej pomoci požičať na trhu počas tohto obdobia.**

Podpisy

i — Znenie bodov 105, 106 a bod 3 výroku tohto textu bolo po jeho prvom sprístupnení na internete predmetom jazykovej úpravy.